

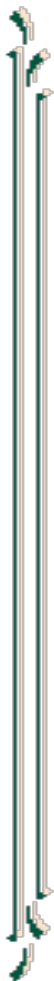
МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО

Електронне видання

**МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ
І РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИВЧЕННЯ**

НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**«ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА РОЗГЛЯДУ СПРАВ
ПРО АДМІНІСТРАТИВНІ
ПРАВОПОРУШЕННЯ»**

**Харків
2018**

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО

Електронне видання

**МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ
І РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИВЧЕННЯ
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА РОЗГЛЯДУ СПРАВ
ПРО АДМІНІСТРАТИВНІ
ПРАВOPOPУШЕННЯ»**

(за вибором)

**для студентів магістратури факультету адвокатури
денної форми навчання**

другого (магістерського) освітнього рівня
галузі знань 08 «Право»
спеціальності 081 «Право»

**Харків
2018**

Методичні матеріали і рекомендації до вивчення навчальної дисципліни «Теорія і практика розгляду справ про адміністративні правопорушення» (за вибором) для студентів магістратури факультету адвокатури денної форми навчання другого (магістерського) освітнього рівня галузі знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право» / уклад. І. В. Бойко. Харків: Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2018. 31 с.

У к л а д а ч Бойко І. В.

© Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого, 2018

ВСТУП

Актуальність та необхідність вивчення навчальної дисципліни «Теорія і практика розгляду справ про адміністративні правопорушення» зумовлена необхідністю набуття студентами теоретичних знань та практичних навичок застосування положень Кодексу України про адміністративні правопорушення при здійсненні захисту осіб, які притягаються до адміністративної відповідальності.

Мета даної дисципліни – опанування студентами знань про зміст положень законодавства про адміністративну відповідальність, їх практичне втілення, а також ознайомлення з гарантіями справедливого суду, що використовуються при розгляді справ про адміністративні правопорушення.

Навчання здійснюється у формі лекцій, практичних занять, індивідуальних і групових консультацій, виконання самостійних завдань, мультимедійних проєктів та індивідуальної роботи.

У результаті вивчення цієї дисципліни студенти повинні:

знати: структуру та зміст Кодексу України про адміністративні правопорушення, загальні положення про адміністративну відповідальність; ознаки загального та спеціального суб'єкта адміністративного правопорушення; види адміністративних стягнень, правила їх накладення; загальні принципи провадження у справах про адміністративні правопорушення; змістовне наповнення стадій та етапів провадження у справах про адміністративні правопорушення; способи оскарження постанови про накладення адміністративного стягнення; строки та порядок виконання постанов, прийнятих за результатами розгляду справи; гарантії права на справедливий суд, закріплені ст. 6 ЄКПЛ; критерії Енгеля, за допомогою яких визначається питання про застосовність ст. 6 ЄКПЛ до провадження у справах про адміністративні правопорушення; позиції Європейського суду з прав людини, в яких констатовано порушення прав людини при притягненні особи до адміністративної відповідальності.

уміти: використовувати отримані знання в практичній діяльності; орієнтуватись у системі законодавства про адміністративну відповідальність, у міжнародних актах, що стосуються забезпечення справедливого правосуддя; аналізувати й коментувати положення міжнародних документів та вітчизняних нормативно-правових актів; складати скарги на постанови про накладення адміністративних стягнень, позовні заяви до суду щодо оскарження рішень, дій та бездіяльності у справах про адміністративні правопорушення; користуватися сучасною науковою і спеціальною літературою, електронними юридичними базами даних, іншими джерелами інформації.

Зважаючи на численність нормативно-правових актів, що регулюють відносини, пов'язані з притягненням до адміністративної відповідальності, вивчаючи теорію і практику розгляду справ про адміністративні правопорушення пропонується здійснювати пошук необхідних актів на веб-сайтах Верховної Ради України та Державного реєстру судових рішень.

Список рекомендованої літератури

Науково-практичний коментар Кодексу України про адміністративні правопорушення / Р. А. Калюжний, М. І. Іншин, І. М. Шопіна та ін. Київ: Алерта, 2013. 976 с.

Богуцький В. В., Богуцька В. В., Мартиновський В. В. Провадження у справах про адміністративні правопорушення: навч. посібник. 5-те вид., переробл. і доповн. Харків: ФІНН, 2012. 224 с.

Лук'янець Д. М. Інститут адміністративної відповідальності: проблеми розвитку / НАН України, Інститут держави і права ім. В.М. Корецького. Київ: [б.в.], 2001. 220 с.

Колпаков В. К. Адміністративна відповідальність (адміністративно-деліктне право): навч. посібник. Київ: Юрінком Інтер, 2008. 256 с.

Колпаков В. К. Адміністративно-деліктний правовий феномен: монографія. Київ: Юрінком Інтер, 2004. 528 с.

Стрельченко О. Г. Принципи адміністративної відповідальності. URL: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/Ptbu/2012_3/files/D312_21/pdf

Миколенко О. І., Дуліна О. В. Суб'єкт адміністративної відповідальності в доктрині сучасного адміністративного права (на прикладі адміністративних правопорушень в сфері земельних відносин) : монографія. Одеса: Фенікс, 2015. 200 с.

Судовий розгляд справ про адміністративні правопорушення: навч. посібник / за заг. ред.: Т. О. Коломоєць, В. К. Колпакова. Запорізький національний університет. Київ: Юрінком Інтер, 2016. 544 с.

Прокопенко О. Право на справедливий суд: концептуальний аналіз і практика реалізації: монографія. Харків: ФІНН, 2011. 248 с.

ЗАГАЛЬНИЙ РОЗРАХУНОК ГОДИН ЛЕКЦІЙ, ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ ТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

№ п/п	Т е м а	Усього годин	У тому числі	
			лекції	практичні заняття
1	2	3	4	5
1	Актуальні проблеми порушення справи про адміністративне правопорушення	4	2	2
2	Розгляд справи про адміністративне правопорушення й винесення постанови по справі: теоретичні положення та проблеми практики	4	2	2
3	Оскарження постанови по справі про адміністративне правопорушення та перегляд справи	4	2	2
4	Проблеми виконання постанов у справах про адміністративні правопорушення	4	2	2
5	Гарантії справедливого суду при розгляді справ про адміністративні правопорушення	4	2	2
6	Особливості розгляду справ про правопорушення, пов'язані з корупцією	2	-	2
7	Особливості розгляду справ про адміністративні правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху	2	-	2
Р а з о м		24	10	14

ЗАВДАННЯ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ ТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Т е м а 1. Актуальні проблеми порушення справи про адміністративне правопорушення

Питання для обговорення

1. Протокол про адміністративне правопорушення, його зміст. Випадки, коли протокол не складається.
2. Особи, уповноважені складати протоколи про адміністративні правопорушення.
3. Заходи забезпечення провадження у справах про адміністративні правопорушення.
4. Проблемні питання оскарження заходів забезпечення провадження у справах про адміністративні правопорушення. Рішення, що можуть бути прийняті за результатами розгляду скарг.

Завдання

1. Громадяни, що мешкають по вулиці Зеленій, направили до районної державної екологічної інспекції заяву, в якій повідомили про те, що М. вирубав дерева в розташованому неподалік парку. Інспектор державної екологічної інспекції з'ясував, що М. дійсно вирубив п'ять дерев у парку і використав їх для опалення свого житлового будинку. Інспектор виніс постанову про притягнення М. до адміністративної відповідальності за ст. 153 КУпАП і наклав на нього штраф у розмірі 170 грн.

Проаналізуйте, чи необхідно було скласти протокол про адміністративне правопорушення, скоєне М. З'ясуйте, чи підпадає описана ситуація під випадки, коли протокол не складається. У разі, якщо дійдете висновку про порушення порядку притягнення М. до адміністративної відповідальності, поміркуйте, чи можна оскаржити винесену постанову, чи є перспективи її задоволення. Складіть проект скарги або позовної заяви.

2. До адміністративного суду із позовною заявою звернувся А. про визнання дій працівника патрульної поліції протиправними в частині складання протоколу про адміністративне правопорушення, передбачене ст. 173 КУпАП, а також про визнання протоколу нечинним.

Мотивуючи свої вимоги, він указав, що під час складання протоколу працівником поліції йому не було роз'яснено його прав, передбачених ст. 268 КУпАП, у протоколі не зазначено, що він відмовився поставити свій підпис у протоколі про адміністративне правопорушення, а також відсутня інформація про потерпілих і свідків. А тому вважав, що результати, зафіксовані в протоколі про адміністративне правопорушення щодо скоєння ним правопорушення, є нікчемними.

Розберіться, чи можуть бути дії із складання протоколу про адміністративне правопорушення, а також сам протокол предметом оскарження? Сформуйте рішення суду у цій справі.

3. Співробітник прикордонної служби України 5 верес. затримав іноземця Ю., доставив його до пункту тимчасового перебування іноземців, де склав протокол про адміністративне правопорушення за незаконне перетинання кордону України. Наступного дня керівник підрозділу прикордонної служби України прийняв рішення про примусове видворення іноземця Ю. до країни, громадянином якої він є.

Проаналізуйте обставини справи. Чи вбачаєте Ви підстави для оскарження дій співробітників прикордонної служби України та рішень, ухвалених у цій справі?

4. Співробітник поліції зупинив автомобіль, яким керував Т., і попросив водія пройти огляд на стан алкогольного сп'яніння. Проте той відмовився й наполягав на огляді в медичному закладі. Натомість поліцейський відносно Т. склав протокол про адміністративне правопорушення за ч.1 ст.130 КУпАП в частині відмови від проходження відповідно до встановленого порядку огляду на стан алкогольного сп'яніння. При чому водієві не було вручено копії такого протоколу.

На судовому засіданні при розгляді справи судом з'ясовано, що водії, які були свідками відмови особи проходити огляд на стан сп'яніння, свої підписи на протоколі про адміністративне правопорушення не підтвердили. Один із свідків дав показання, що взагалі свої пояснення співробітнику поліції він переписував з наданого ним (співробітником поліції) шаблону.

Обидва водії – свідки показали, що Т. заявляв клопотання про проходження медичного огляду на стан сп'яніння лише у медичному закладі. Однак співробітник поліції намагався провести такий огляд на місці, при цьому він не надав сертифіката відповідності та свідоцтва про перевірку робочого засобу вимірювальної техніки. Саме тому Т. наполягав на огляді лише в медичному закладі, розташованому в декількох кілометрах від місця зупинки. Всупереч цьому співробітник поліції не супроводив Т. до медичного закладу, а склав протокол про адміністративне правопорушення.

Суддя районного суду визнав Т. винуватим у вчиненні адміністративного правопорушення, передбаченого ч.1 ст.130 КУпАП, і виніс постанову про накладення штрафу в розмірі 10 200 грн.

Складіть апеляційну скаргу на постанову суду. Змодельуйте, яким може бути рішення апеляційного суду.

Список нормативно-правових актів, судових рішень та літератури

Гумін О.М., Пряхін Є.В. Застосування заходів забезпечення провадження у справах про адміністративні правопорушення. *Європейські перспективи*. № 4. 2014. С. 5–11.

Кодекс України про адміністративні правопорушення. *Відомості Верховної Ради УРСР*. 1984. № 51. Ст. 1122.

Порядок оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення, затв. наказом Уповноваженого Верх. Ради України з прав людини від 16.02.2015 р. № 3/02-15 (зі змін. від 14.02.2018 р.). URL://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v3_02715-15

Постанова Верховного Суду від 30 трав. 2018 р. № 74407705.

Тема 2. Розгляд справи про адміністративне правопорушення й винесення постанови по справі: теоретичні положення та проблеми практики

Питання для обговорення

1. Особи, що розглядають справи про адміністративні правопорушення.
2. Учасники провадження у справах про адміністративні правопорушення, їх статус у провадженні.
3. Обставини, що виключають провадження у справах про адміністративні правопорушення: практика їх застосування.
4. Місце та строки розгляду справ про адміністративні правопорушення.
5. Проблеми відводу особи, яка розглядає справу.
6. Постанови по справі про адміністративні правопорушення.

Завдання

1. До районного суду надійшов 28 серп. протокол щодо Т. про адміністративне правопорушення, передбачене ч. 2 ст. 172-6 КУпАП. Системою автоматизованого розподілу судових справ ця справа передана на розгляд судді А.

До канцелярії суду 31 серп. Т. надав заяву про відвід судді А., в якій він зазначив, що перебуває із суддею А. у дружніх стосунках, а тому з метою уникнення будь-яких сумнівів в об'єктивності судді просив відвести суддю А. від розгляду даної справи.

Прокурор підтримав клопотання, вважаючи за необхідне задовольнити заяву особи, що притягується до адміністративної відповідальності, про відвід судді.

Чи визначає КУпАП порядок відводу судді? Яке рішення має ухвалити суд? Відповідь мотивуйте.

2. Суддя міськрайонного суду, розглянувши у відкритому судовому засіданні справу про притягнення Н. до адмініс-

тративної відповідальності за ст. 124 КУпАП, встановив, що у протоколи про адміністративне правопорушення не зазначено конкретну суть (обставини) адміністративного правопорушення, яке ставиться у вину Н., а саме не вказано: звідки та в якому напрямку рухався кожний з автомобілів, причетних до ДТП, до зіткнення; яку дорожню обстановку не врахував водій. За результатом розгляду справи суддя прийняв постанову про повернення протоколу про адміністративне правопорушення на доопрацювання (належне оформлення), мотивуючи своє рішення тим, що формулювання обставин справи, викладені в протоколі, є неконкретними та суперечливими, що робить неможливим об'єктивний розгляд справи.

Оцініть, чи діяв суддя в межах законодавчих приписів. Змодельуйте Вашу поведінку в судовому процесі як захисника особи, яка притягається до адміністративної відповідальності.

3. Директор Комунального підприємства 1 верес. листом повідомив адвоката П. про відмову в наданні інформації за його адвокатським запитом. Голова Ради адвокатів області за цим фактом щодо директора склав протокол про адміністративне правопорушення, передбачене ч. 5 ст. 212-3 КУпАП, і спрямував його до суду.

Директор отримав повістку про виклик до суду 5 жовт. на 10 жовт. Того ж дня він надіслав до суду клопотання про перенесення розгляду справи на 2 груд., обґрунтовуючи прохання перебуванням у закордонному відрядженні. Однак суд, зважаючи на строки розгляду справ про адміністративні правопорушення, передбачені ст. 38 КУпАП, призначив справу до розгляду на 20 листоп. і того ж дня за відсутності особи, яка притягається до адміністративної відповідальності, виніс постанову про накладення на директора штрафу.

Оцініть, чи відповідають рішення судді вимогам закону. Чи вбачаєте Ви підстави для оскарження такої постанови?

4. Поблизу дитячого садочка Б. вигулював собаку. Перехожий зробив йому зауваження, відбулась суперечка, собака покусав перехожого, розідрав на ньому одяг.

За фактом цієї події стосовно Б. було складено протокол про адміністративне правопорушення, передбачене ч. 2 ст. 154 КУпАП. У судовому засіданні з'ясувалося, що собака не належав Б. Останній вигулював собаку на прохання друга.

Яке рішення може прийняти суд?

Список нормативно-правових актів, судових рішень та літератури

Глібко О.В. До питання про принципи судового провадження у справах про адміністративні правопорушення. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Юриспруденція*. 2015. № 18. Т. 1. С. 139–142. URL: www.vestnik-pravo.mgu.od.ua/archive/juspradenc18/part_1/36.pdf

Кодекс України про адміністративні правопорушення. *Відомості Верховної Ради УРСР*. 1984. № 51. Ст. 1122.

Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини щодо офіційного тлумачення положення частини першої статті 276 Кодексу України про адміністративні правопорушення 26 травня 2015 року. *Офіційний вісник України*. 2015. № 46. Ст. 1501.

Тема 3. Оскарження постанови по справі про адміністративне правопорушення та перегляд справи

Питання для обговорення

1. Оскарження постанови по справі про адміністративне правопорушення в адміністративному порядку: способи та порядок.

2. Суб'єкти оскарження постанов про накладення адміністративних стягнень.

3. Особливості провадження у справах з приводу рішень, дій чи бездіяльності суб'єктів владних повноважень щодо притягнення до адміністративної відповідальності.

4. Рішення по скарзі на постанову про накладення адміністративного стягнення.

5. Перегляд справ про адміністративні правопорушення: аналіз судової практики.

Завдання

1. Посаду начальника департаменту освіти районної державної адміністрації обіймав П. Він видав наказ 20 верес. про преміювання співробітників із нагоди Дня працівників освіти. Серед осіб, прізвища яких зазначені в наказі, була дружина П.

За цим фактом 1 листоп. щодо П. складено протокол про адміністративне правопорушення, передбачене ст. 172-7 КУпАП, а 21 груд. суд, розглянувши справу, виніс постанову про накладення на П. стягнення у вигляді штрафу в розмірі 3400 грн, а 25 груд. П. було звільнено із посади начальника департаменту освіти. Цього ж дня він оскаржив постанову про накладення стягнення до апеляційного суду, який, розглянувши апеляційну скаргу, залишив постанову про накладення адміністративного стягнення без змін.

Вважаючи, що суди, ухвалюючи постанови у справі, не врахували факту закінчення на момент розгляду справи строків накладення стягнень, П. вирішив подати до Верховного Суду касаційну скаргу.

Чи має право П. оскаржити судові рішення у цій справі до суду касаційної інстанції?

2. До Центру надання адміністративних послуг (ЦНАП) 15 лип. звернувся Д. з проханням вклеїти до паспорта фотокартку у зв'язку з досягненням 45-річного віку. Адміністратор ЦНАП з'ясував, що Д. мав виконати обов'язок щодо вклеювання фотокартки до 17 берез., і виніс постанову про накладення на нього стягнення у вигляді попередження.

Однак Д. вважав, що строки притягнення до адміністративної відповідальності за скоєння правопорушення, передба-

ченого ст. 197 КУпАП, вже закінчилися, тому вирішив оскаржити постанову.

З'ясуйте, до якого органу і в який строк Д. може оскаржити постанову про накладення стягнення. Яке рішення буде прийнято за результатом розгляду скарги?

3. Провізор продала громадянину лікарський засіб «Нурофен Плюс» без рецепта. Державний інспектор з контролю якості лікарських засобів зафіксував цей факт, склав протокол про адміністративне правопорушення, передбачене ч. 1 ст. 42-4 КУпАП, і наклав на провізора штраф у розмірі 170 грн.

Провізор оскаржила постанову про накладення адміністративного стягнення до суду. Суддя районного суду, розглянувши справу за позовною заявою провізора, ухвалив рішення про зміну стягнення на штраф у розмірі 340 грн.

З'ясуйте, чи уповноважений суддя на ухвалення такого рішення. За правилами якого процесуального закону суддя розглянув справу? Чи можливо рішення суду оскаржити в апеляційному порядку?

4. *Ознайомтесь зі змістом рішення ЄСПЛ у справі «Швидка проти України».*

Складіть від імені Швидкої заяву про перегляд постанови по справі про адміністративне правопорушення. Яку постанову по цій справі може прийняти Верховний Суд? Сформууйте проект такої постанови.

Список нормативно-правових актів та літератури

Русанова В.Б. Право на оскарження в суді постанови у справі про адміністративне правопорушення (сутність, гарантії та порядок реалізації). Харків: Право, 2016. 148 с.

Кодекс України про адміністративні правопорушення. Відомості Верховної Ради УРСР. 1984. № 51. Ст. 1122.

Кодекс адміністративного судочинства України: Закон України від 06.07.2005 р. № 2747-IV. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2747-15>

Рішення Європейського Суду з прав людини «Швидка проти України» від 30 жовт. 2014 р. URL: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/974_a40

Т е м а 4. Проблеми виконання постанов у справах про адміністративні правопорушення

Питання для обговорення

1. Давність звернення постанови по справі про адміністративне правопорушення до виконання.
2. Суб'єкти виконання постанов про накладення адміністративних стягнень.
3. Строки виконання постанов про накладення адміністративних стягнень.
4. Особливості виконання постанов про накладення окремих адміністративних стягнень.

Завдання

1. Суд розглянув справу про адміністративне правопорушення, скоєне Ю., визнав його винуватим у скоєнні дрібного хуліганства і призначив стягнення у вигляді 15 діб адміністративного арешту. Під час проголошення постанови Ю. стало зле, йому викликали швидку допомогу й госпіталізували до медичного закладу.

Через чотири місяці до управління Національної поліції надійшла постанова суду про застосування адміністративного арешту до Ю. Керівник управління Національної поліції наказав здійснити привід Ю. і виконати постанову.

Проаналізуйте приписи Кодексу України про адміністративні правопорушення й з'ясуйте порядок виконання стягнення у вигляді адміністративного арешту. Чи законний наказ керівника управління Національної поліції?

2. Постановою суду М. було притягнуто до адміністративної відповідальності за ч. 1 ст. 183-1 КУпАП і призначено

суспільно корисні роботи на строк 200 годин, 150 із яких він виконав. Після цього М. погасив заборгованість зі сплати аліментів і припинив з'являтися до місця виконання суспільно корисних робіт.

Чи вважаєте Ви, що М. ухиляється від виконання суспільно корисних робіт. Які заходи можуть бути застосовані до нього у такій ситуації?

3. До адміністративної відповідальності був притягнутий П. за правопорушення, передбачене ст. 44 КУпАП. Постанову суду про накладення штрафу у розмірі 850 грн було вручено П. 5 лип. А 20 лип. суддя з'ясував, що штраф у добровільному порядку не сплачено.

Проаналізуйте можливість стягнути з П. штраф у примусовому порядку. Які органи уповноважені на це?

4. Перебуваючи за місцем свого мешкання, С. нецензурно лявся на своїх неповнолітніх дітей. Дружина повідомила про це поліцейським, які склали протокол про вчинення С. домашнього насильства. Суд розглянув справу щодо С., визнав його винуватим у вчиненні адміністративного правопорушення, передбаченого ч. 1 ст. 173-2 КУпАП, і призначив стягнення у вигляді штрафу в розмірі 170 грн, а також відправив порушника на проходження програми для особи, яка вчинила домашнє насильство.

З'ясуйте, чи відправлення порушника на проходження програми для особи, яка вчинила домашнє насильство, є адміністративним стягненням? Який порядок проходження особою такої програми?

Список нормативно-правових актів та літератури

Григоришин О. М., Суходольський А. Ю. Етапи виконання постанов про накладення адміністративних стягнень. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ.* 2013. № 2. С.145–155.

Кодекс України про адміністративні правопорушення.
Відомості Верховної Ради УРСР. 1984. № 51. Ст. 1122.

Про виконавче провадження: Закон України від 02.06.2016 р. № 1404-VIII. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1404-19>

Порядок виконання адміністративних стягнень у вигляді громадських робіт, виправних робіт та суспільно корисних робіт: затв. наказом Міністерства юстиції України від 19.03.2013 р. № 474/5. *Офіційний вісник України*. 2013 р. № 26. Ст. 910.

Тема 5. Гарантії справедливого суду при розгляді справ про адміністративні правопорушення

Питання для обговорення

1. Застосовність Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод при розгляді справ про адміністративні правопорушення.
2. Критерії Енгеля.
3. Зміст гарантій права на справедливий суд, що застосовуються при розгляді справ про адміністративні правопорушення.

Завдання

1. Ознайомтесь із рішенням Європейського суду з прав людини у справі «Лучанінова проти України».

Надайте відповіді на питання.

Порушення яких прав заявниці, закріплених Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод, констатовано у рішенні ЄСПЛ?

З огляду на які обставини ЄСПЛ дійшов висновку про відсутність публічного розгляду справи заявниці?

Чи мала заявниця змогу організувати свій захист та отримати ефективну юридичну допомогу? Проаналізуйте позицію Суду щодо цього аспекту справедливого судочинства.

Чи констатував Суд у даній справі порушення ст. 2 Протоколу № 7 до Конвенції?

2. На прикладі рішення ЄСПЛ «Корнев і Карпенко проти України» з'ясуйте зміст права на захист як гарантії справедливої судового розгляду.

Список судових рішень та літератури

Бойко І.В. Застосовність статті 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод при розгляді справ про адміністративні правопорушення. *Вісник НАПрН України*. 2016. № 2 (85). С. 59–72.

Писаренко Н.Б. Окремі аспекти реалізації права на справедливий суд у провадженні в справах про адміністративні правопорушення. *Журнал східноєвропейського права*. 2015. № 22. С. 61–69.

Фулей Т.І. Значення автономного тлумачення понять Європейським судом з прав людини для правової системи України. *Вісник Академії адвокатури України*. 2013. № 2(27). С. 164–167.

Решение Европейского суда по правам человека по делу «Энгель и другие против Нидерландов» (Engel and Others v. Netherlands) от 8 июня 1976 г. URL: http://europeancourt.ru/uploads/ECHR_Engel_and_Others_v_The_Netherlands_08_06_1976.pdf

Рішення Європейського Суду з прав людини «Корнев і Карпенко проти України» від 21 жовт. 2010 р. URL: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/974_637

Рішення Європейського Суду з прав людини «Лучанінова проти України» від 9 черв. 2011 р. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/974_788

Тема 6. Особливості розгляду справ про правопорушення, пов'язані з корупцією

Питання для обговорення

1. Характеристика складів адміністративних правопорушень, пов'язаних з корупцією.
2. Складення протоколу про адміністративне правопорушення, пов'язане з корупцією, надіслання його органу, що розглядає справу.
3. Участь прокурора у розгляді справи про адміністративне правопорушення, пов'язане з корупцією.
4. Адміністративні стягнення, що застосовуються за правопорушення, пов'язані з корупцією.

Завдання

1. Посаду директора Комунального підприємства (КП) обіймав П., який 21 жовт. придбав житловий будинок вартістю 455 000 грн. Директор КП всупереч вимогам ч. 2 ст. 52 Закону України «Про запобігання корупції» не повідомив Національному агентству з питань запобігання корупції про суттєві зміни в майновому стані. Через це 5 листоп. уповноваженою особою підрозділу Національної поліції України було складено протокол про адміністративне правопорушення, передбачене ч. 2 ст. 172-6 КУпАП, і скеровано його до суду.

Суд розглянув справу про адміністративне правопорушення і виніс постанову про накладення на П. штрафу в розмірі 1700 грн, а також про позбавлення його права обіймати посади публічної служби строком на шість місяців.

З'ясуйте, чи вправі суд призначити стягнення, не передбачене санкцією статті Особливої частини Кодексу України про адміністративні правопорушення.

2. Спеціаліст департаменту районної державної адміністрації Л. був притягнутий до адміністративної відповідальності за порушення встановлених законом обмежень щодо одер-

жання подарунків. Суд постановив призначити йому такі адміністративні стягнення: штраф у розмірі 3400 грн з конфіскацією подарунка, а також позбавлення права обіймати посаду державного службовця.

Постанову судді П. оскаржив до апеляційного суду. В апеляційній скарзі він зазначив, що за одне адміністративне правопорушення до нього було застосовано три стягнення: штраф, конфіскацію подарунка та позбавлення права обіймати посаду. А це не узгоджується, на його думку, з ч. 2 ст. 25 КУпАП, відповідно до якої на особу за одне адміністративне правопорушення може бути накладено основне або основне і додаткове стягнення. Згідно з ч. 1 цієї ж статті конфіскація предметів може застосовуватися як основне, так і додаткове адміністративні стягнення; позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю – тільки як додаткове; інші адміністративні стягнення – тільки як основні.

Сформуїте позицію суду апеляційної інстанції у цій справі.

3. Суд розглянув справу про адміністративне правопорушення, пов'язане з корупцією, вчинене О., і встановив, що О., обіймаючи посаду секретаря виконавчого комітету, займався підприємницькою діяльністю. Своєю постановою суд наклав на О. штраф у розмірі 5100 грн.

Прокурор, який брав участь у розгляді справи, вважаючи, що суд також мав застосувати до О. конфіскацію отриманого доходу від підприємницької діяльності, вирішив оскаржити постанову суду.

З'ясуйте, чи вправі прокурор оскаржувати постанови, винесені у справах про правопорушення, пов'язані з корупцією.

Список нормативно-правових актів та літератури

Алісов Є. О., Мартиновський В. В., Настюк В. Я., Шевчук О. М. Відповідальність за корупційні правопорушення: навч. посібник. Харків: Юрайт, 2017. 168 с.

Гладун О. З. Проблемні аспекти провадження у справах про адміністративні корупційні правопорушення. *Вісник Вищої ради юстиції*. № 3 (15). 2013. С. 34–45.

Кодекс України про адміністративні правопорушення. *Відомості Верховної Ради УРСР*. 1984. № 51. Ст. 1122.

Про запобігання корупції: Закон України від 31.08.2018 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2014. № 49. Ст. 2056.

Порядок оформлення протоколів про адміністративні правопорушення та внесення приписів Національним агентством з питань запобігання корупції: затв. рішенням Національного агентства з питань запобігання корупції від 09.06.2016 р. № 5. URL: zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1019-16/card6#Public

Т е м а 7. Особливості розгляду справ про адміністративні правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху

Питання для обговорення

1. Суб'єкти відповідальності за правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, зафіксовані в автоматичному режимі, та за порушення правил зупинки, стоянки, паркування транспортних засобів, зафіксовані в режимі фотозйомки (відеозапису).

2. Заходи забезпечення провадження у справах про адміністративні правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху.

3. Органи (посадові особи), уповноважені розглядати справи про адміністративні правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху.

4. Порядок розгляду справи.

5. Особливості виконання постанов про накладення адміністративних стягнень за правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху.

Завдання

1. Постанову про накладення на В. адміністративного стягнення у вигляді штрафу він отримав поштою. У постанові було зазначено, що порушення водієм Правил дорожнього руху було зафіксоване в автоматичному режимі. Через три дні В. звернувся до підрозділу Національної поліції України з клопотанням звільнити його від відповідальності за це порушення, оскільки скоїв порушення його родич, якому він тимчасово передав автомобіль в управління.

Яке рішення може бути прийнято за поданим клопотанням?

2. Водій зупинив свій автомобіль на пішохідному переході. До нього звернувся інспектор з паркування з вимогою звільнити перехід. Однак водій відмовився, пояснюючи це тим, що він чекає на пасажирів, а іншого вільного місця для зупинки не бачить. Коли водій вийшов із автомобіля, інспектор з паркування за допомогою евакуатора доставив автомобіль на спеціальний майданчик для зберігання.

Чи уповноважений інспектор з паркування на такі дії? Чи може водій оскаржити застосовані до нього заходи? До якого органу він вправі звернутися зі скаргою?

3. Населеним пунктом Л. їхав на своєму автомобілі зі швидкістю 60 км на годину. Поліцейський зупинив автомобіль і повідомив водієві, що той перевищив встановлені обмеження швидкості руху, чим скоїв адміністративне правопорушення. Водій зауважив, що відповідальність за рух у населеному пункті зі швидкістю до 70 км на годину КУпАП не передбачена. Натомість поліцейський склав протокол про скоєння Л. правопорушення за ст. 125 КУпАП.

Проаналізуйте ситуацію. Чи є підстави для притягнення Л. до адміністративної відповідальності?

4. Водій О. порушив Правила дорожнього руху і пошкодив транспортний засіб, що належав Т. Свою вину перед Т. у

скоєнні адміністративного правопорушення він визнав і запропонував Т. скористатися правом спільно скласти повідомлення про пригоду відповідно до Закону України «Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів». Натомість Т. відмовився від цього й наполягав на повідомленні про ДТП до підрозділу Національної поліції.

Як, на Вашу думку, слід вчинити в даній ситуації?

Список нормативно-правових актів та літератури

Коллер Ю. С., Собакарь А. О. Адміністративна відповідальність за правопорушення у сфері безпеки дорожнього руху: монографія. Київ: «МП Леся», 2015. 204 с.

Колпаков В. К., Черновський О. К., Гордєєв В. В. Порушення правил дорожнього руху: колізійність новел і правове регулювання: монографія / Чернівецький національний університет ім. Юрія Федьковича. Чернівці: Чернів. нац. ун-т, 2010. 328 с.

Пархоменко П. І. Особливості протоколу про адміністративне правопорушення у справах про адміністративну відповідальність за керування транспортними засобами. *Вісник Академії адвокатури України*. 2013. № 2(27). С. 51–56.

Кодекс України про адміністративні правопорушення. *Відомості Верховної Ради УРСР*. 1984. № 51. Ст. 1122.

Порядок функціонування системи фіксації адміністративних правопорушень у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху в автоматичному режимі: затв. постановою Кабінету Міністрів України від 10.11.2017 р. № 833. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/833-2017-п>

Порядок звернення особи, яка допустила адміністративне правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, до уповноваженого підрозділу Національної поліції: затв. постановою Кабінету Міністрів України від 10.11.2017 р. № 833. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/833-2017-п>

Інструкція з оформлення матеріалів про адміністративні

правопорушення в органах поліції: затв. наказом Міністерства внутрішніх справ України 06.11.2015 р. № 1376. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1496-15>

Інструкція з оформлення поліцейськими матеріалів про адміністративні правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, зафіксовані не в автоматичному режимі: затв. наказом Міністерства внутрішніх справ України від 07.11.2015 р. № 1395. URL: zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1408-15

Інструкція з автоматизованого обліку адміністративних правопорушень: затв. наказом Міністерства внутрішніх справ України від 04.07.2016 р. № 595. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1059-16>

Порядок направлення водіїв транспортних засобів для проведення огляду з метою виявлення стану алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або перебування під впливом лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції, і проведення такого огляду: затв. постановою Кабінету Міністрів України від 17.12.2008 р. № 1103. URL: zakon.rada.gov.ua/laws/show/1103-2008-п

Порядок тимчасового затримання та зберігання транспортних засобів на спеціальних майданчиках і стоянках: затв. постановою Кабінету Міністрів України від 17.12.2008 р. № 1102. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1102-2008-п>

Порядок тимчасового вилучення посвідчення водія на транспортний засіб та його повернення: затв. постановою Кабінету Міністрів України від 17.12.2008 р. № 1086. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1086-2008-п>

ОРГАНІЗАЦІЯ ПОТОЧНОГО КОНТРОЛЮ

Оцінювання знань студентів з навчальної дисципліни проводиться на основі результатів поточного контролю (ПК).

Об'єктом оцінювання знань є програмний матеріал дисципліни різного характеру і рівня складності, опанування якого відповідно перевіряється під час ПК.

Поточний контроль здійснюється на практичних заняттях. Завданням ПК є перевірка розуміння та засвоєння студентами навчальної дисципліни, умінь самостійно опрацювати тексти, публічно чи письмово представити їх (презентація), здатності осмислити зміст тем та розділів курсу.

Об'єктом ПК знань студентів є:

- систематичність та активність роботи на лекціях, практичних заняттях (відвідування відповідних форм навчального процесу, рівень знань, ініціативність при обговоренні питань тем курсу, інші види роботи);

- виконання домашніх завдань.

САМОСТІЙНА РОБОТА

Самостійна робота сприяє кращому засвоєнню матеріалу з навчальної дисципліни «Теорія і практика розгляду справ про адміністративні правопорушення», формуванню у студентів умінь та навичок одержувати додаткові знання.

Формами самостійної роботи є:

- вивчення рекомендованої літератури;
- виконання завдань до практичних занять;
- робота в інформаційних мережах;
- складання конспектів за темами самостійної роботи.

Слід також опрацювати конспекти лекцій, літературу, нормативно-правові акти, практику до тем, що виносяться на практичні заняття.

ПРОГРАМНІ ПИТАННЯ

1. Завдання провадження у справах про адміністративні правопорушення.
2. Принципи провадження у справах про адміністративні правопорушення.
3. Стадії провадження у справах про адміністративні правопорушення.
4. Протокол про адміністративне правопорушення, його зміст.
5. Складення протоколу про адміністративне правопорушення.
6. Особи, уповноважені складати протокол про адміністративне правопорушення.
7. Надіслання протоколу про адміністративне правопорушення.
8. Випадки, коли протокол про адміністративне правопорушення не складається.
9. Особливості фіксації фактів порушень правил дорожнього руху в автоматичному режимі.
10. Доставлення порушника.
11. Заходи забезпечення провадження у справах про адміністративні правопорушення.
12. Адміністративне затримання.
13. Органи (посадові особи), правомочні здійснювати адміністративне затримання.
14. Строки адміністративного затримання.
15. Особистий огляд та огляд речей.
16. Вилучення речей і документів.
17. Тимчасове вилучення посвідчення водія.
18. Тимчасове затримання транспортних засобів.
19. Відсторонення водіїв від керування транспортними засобами, річковими і маломірними суднами і огляд на стан алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або щодо перебування під впливом лікарських засобів, що знижують їх увагу та швидкість руху.
20. Оскарження заходів забезпечення провадження у справах про адміністративні правопорушення: огляд судової практики.

21. Обставини, що виключають провадження у справах про адміністративні правопорушення.
22. Суб'єкти розгляду справ про адміністративні правопорушення.
23. Особи, які беруть участь у провадженні у справі про адміністративне правопорушення, їх права й обов'язки.
24. Права особи, яка притягається до адміністративної відповідальності.
25. Місце розгляду справи про адміністративне правопорушення.
26. Тлумачення понять «за місцем вчинення» та «на місці вчинення».
27. Строки розгляду справи про адміністративне правопорушення.
28. Докази у справі, їх належність і допустимість.
29. Підготовка справи про адміністративне правопорушення до розгляду.
30. Практика повернення протоколу про адміністративні правопорушення для доопрацювання.
31. Проблеми відводу особи, яка розглядає справу, і способи їх вирішення.
32. Постанова у справі про адміністративне правопорушення, її зміст.
33. Способи захисту прав особи, порушених у зв'язку з притягненням до адміністративної відповідальності.
34. Особи, які можуть оскаржити постанову по справі про адміністративне правопорушення.
35. Строки оскарження постанови по справі про адміністративне правопорушення.
36. Законодавче регулювання порядку розгляду скарг на постанови по справах про адміністративні правопорушення.
37. Оскарження постанови суду у справі про адміністративне правопорушення.
38. Особливості провадження у справах з приводу рішень, дій чи бездіяльності суб'єктів владних повноважень щодо притягнення до адміністративної відповідальності.

39. Рішення, що приймаються за результатами розгляду скарг на постанови у справах про адміністративні правопорушення.
40. Остаточність рішень у справі про адміністративне правопорушення.
41. Перегляд постанови по справі про адміністративне правопорушення у разі встановлення міжнародною судовою установою, юрисдикція якої визнана Україною, порушення Україною міжнародних зобов'язань при вирішенні справ судом.
42. Давність звернення постанови по справі про адміністративне правопорушення до виконання.
43. Суб'єкти виконання постанов про накладення адміністративних стягнень.
44. Строки виконання постанов про накладення адміністративних стягнень.
45. Особливості виконання постанов про накладення окремих адміністративних стягнень.
46. Застосовність Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод при розгляді справ про адміністративні правопорушення.
47. Критерії Енгеля.
48. Зміст гарантій права на справедливий суд, що застосовуються при розгляді справ про адміністративні правопорушення.
49. Суд, встановлений законом.
50. Незалежний і безсторонній суд.
51. Справедливість судового розгляду.
52. Публічність розгляду справ.
53. Розумний строк розгляду справ.
54. Презумпція невинуватості особи, яка притягається до адміністративної відповідальності.
55. Право на захист.
56. Оскарження судових рішень.
57. Особливості розгляду справ про правопорушення, пов'язані з корупцією.
58. Характеристика складів адміністративних правопорушень, пов'язаних з корупцією.

59. Суб'єкт відповідальності за правопорушення, пов'язані з корупцією.
60. Адміністративні стягнення, що застосовуються за правопорушення, пов'язані з корупцією.
61. Особливості застосування адміністративного стягнення у вигляді позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю.
62. Складення протоколу про адміністративне правопорушення, пов'язане з корупцією, і його надіслання органу, що розглядає справу.
63. Місце і строки розгляду справ про правопорушення, пов'язані з корупцією.
64. Участь прокурора у розгляді справи.
65. Особливості виконання постанови про накладення стягнення.
66. Особливості розгляду справ про адміністративні правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху.
67. Суб'єкти відповідальності за правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, зафіксовані в автоматичному режимі, та за порушення правил зупинки, стоянки, паркування транспортних засобів, зафіксовані в режимі фотозйомки (відеозапису).
68. Заходи забезпечення провадження у справах про адміністративні правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху.
69. Органи (посадові особи), уповноважені розглядати справи про адміністративні правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху.
70. Розгляд справ про адміністративне правопорушення у сфері забезпечення дорожнього руху, зафіксоване в автоматичному режимі, та про порушення правил зупинки, стоянки, паркування транспортних засобів, зафіксоване в режимі фотозйомки (відеозапису).
71. Особливості виконання постанов про накладення адміністративних стягнень за правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху.

ЗМІСТ

Вступ.....	3
Загальний розрахунок годин лекцій, практичних занять та самостійної роботи.....	6
Завдання до практичних занять та самостійної роботи	7
Організація поточного контролю.....	25
Самостійна робота.....	25
Програмні питання.....	26

Навчальне видання

Електронне видання

**МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ
І РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИВЧЕННЯ
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА РОЗГЛЯДУ СПРАВ
ПРО АДМІНІСТРАТИВНІ
ПРАВОПОРУШЕННЯ»**

(за вибором)

**для студентів магістратури факультету адвокатури
денної форми навчання**

другого (магістерського) освітнього рівня
галузі знань 08 «Право»
спеціальності 081 «Право»

У к л а д а ч **БОЙКО Ірина Володимирівна**

Відповідальний за випуск *В. М. Гаращук*

Редактор *В. В. Арнаутова*

Комп'ютерна верстка *А. В. Старжинської*